כי קא מרח בהתירא קא מרח • פרש"י דיין נסך לא הוי עד דמתיין לקרקעיהו דזיקי דידהו והא דלא מיתסר העליון בהגלה בנעוק (ד) כרשב"ג לקמן (דף מד.) דאמר יין בזיין יכבר טוא מון מדמי יין נסך שבו וקי"ל כוותיה ואפי' היה נשאר יין משלהם בתוך כליהם אין לאסור של מעלה בנעוק ועומר שמורת באיסורי הגלה ולדברי ר"ת דפסק נעוק אינו חיבור לא קשיא מידי ולקמן (דף עב.) בשמעתין דנעוק נאריך בעה"י א"כ מיירי הכא שהריקו כליהם יפה שאינו יין נסך מד שינע:

פריסדקי • פר"ח (ה) של חרס כדים ריקים ולשמא יבקעו שניהם כולי האי לא חיישינן: **ואם** היו מבוקעות אסורות בירושלמי מפרש דמיירי בענבים המחוברים לאשכול אבל אם ניטל העוקץ הוו כמבוקעות מפני נקב הנשאר בזנבו: **ה"ג** בסדר המשנה יין נסך שנפל ע"ג ענבים ידיחום והם מוחרות ואם היו מבוקעות אסורות ומעשה בביתום בן זונן שהיה מביא גרוגרות כו' זה הכלל כל שבהנאתו כו' כגון חומץ שנפל לגריסים כו' עובד כוכבים שהיה מעביר כו' עכ"ל רבינו שמואל ולפ"ז צריך לפרש (ו) שמקשה בגמרא מעשה לאסור על נפילת יין בענבים קלי דגרוגרות דמו למבוקעות אבל לספרים דנרסי במשנה נפל ע"ג תמרים ותאנים אם יש בהם בטוחן טעם אסור ומעשה בביתום כו' (ז) ופריך בגמרא בפשיטות מעשה לאסור דפריך מגרוגרות לתאנים ומשני דיין ע"ג גרוגרות טוחן טעמא לפגם וקשה הכא לומר חסורי מחסרא והכי קתני בד"ל בתמרים ותאנים ליתם לאבל ביבשות טוחן טעם לפגם הוא ומעשה כו' ובספר ר"ת לא הוה גרס ליה:

איתיביה רבה בר ליוחי לרבא כי הא פירכא פרכה רבה בר ליוחי לרבא גבי ההיא תרבא דטבעא בחיטתה בפסחים (דף מ:) דשרייה רבא ל"ל שאחר שני המעשים אלו הקשה לו אך התלמוד קבע פירכא על שניהם כי אין נכון לומר שטעה [רבא] שתי פעמים: **הבגד** שאבד בו כלאים • וא"ת וליבטיל ברובא כדפריך בשילהי תמורה (דף לד:) גבי שער בכור ושער מזיר שלרגא בבגד ושם היה בטל אי לאו דמוקי לה *בשופרתה שהוא דבר חשוב ולא בטל ופירש ה"ר (ח) יוסי בר יוסף דשאני כלאים דכל עיקרן אין לסרין אלא ע"י עירוב שהרי שניהם א) לכך אוסר עירובן ולא בטלי וא"ת והרי בשר בחלב דכל אחד לחוד שרי ועירובו אסור ואפ"ה בטל כדתמרינן פ' כל הבשר (חולין דף קח:) טיפת חלב שנפלה על תחיכת בשר אם יש בטוחן טעם וכו' ויש לומר דשאני בשר בחלב דגלי קרא בהדיא דבטיל כדתמרינן התם דרך ביטול אסרה תורה: **הרי** זה לא יאכלנו לעובד כוכבים • דוקא אבד גזרינן שמא יאכלנו לישראל וכן לא יעשנו מרדעת לחמור שמא יקרע בגדו ויתפרנו עליו אבל בכלאים ודאי ליכא למיחש מידי כדתנן (במס' כלאים פ"ט משנה ד') מרדעת החמור ותכריכי המת אין בהן משום כלאים ודוקא בהגעה כגון מרדעת החמור שהוא יושב עליה וטעמא לפי שהוא דרכגן כדתמרינן בפ"ק דבילה (דף יח:) לא יעלה עליך אבל אתה מותר להניעו אתתיך אבל בהעלאה אסור כדתנן ולא יעלנה על כתיפו אפילו להניח עליה הזבל והגעה צריך שלא יהא בשרו נוגע בהם ואע"פ שהגעה שמי גזרו חכמים אפילו עשר מלעות זו על גב זו וכלאים תחתיהם גזירה שמא תיכרך שמא על בשרו מ"מ הכא לא גזור: **אבל** עושין אותו תכריכין למת מצוה • וה"ה בלא אבד כדתנן במס' כלאים (פ"ט מ"ד) שהכלאי וא"ת הא איכא לועג לרש כדתמרינן גבי ציצית פ' התכלת (מנחות דף מא:) והיינו שעתא ודאי דמיון להו משום לועג לרש פי' באותה שעה שיקברוהו יטילו בו ציצית משום לועג לרש שנראה שאינו חייב במצות וי"ל דשאני ציצית שהיא שקולה כנגד כל המצות ואיכא לועג טפי ורבי יהודה היה אומר ההיא דמנחות (דף מא:) אינה דשמואל דאזיל לטעמיה דאית ליה אין מצות בטילות לעתיד לבא ומלא כשיעמדו הצדיקים בלבושיהם יהיו בלא ציצית ויש כאן עבירה והא דתלי טעמא בלועג לרש לפי שבא ליתן טעם שהעומדים יש להן ולא"כ הן לוענין שאינן חשובין כו'* (פ) והוא ח"ו לעשותו ושמואל מוקי הך דהכא כדברי ר' יוחנן *דלא שרי אלא לסופרו אבל לקוברו בכלאים אסור מטעם דפריסת ולפ"ז החילוק ניחא מנהגינו שאנו מסירין הציצית מטליתי המתים דקי"ל כרבי יוחנן דפליג אדבי ר' יוחי ושרי אף לקוברו ולטעמיה דאית ליה מצות בטלות ועוד שמן למנהגינו ממש: שמחות (פ' יב) שהוא אבל שאול התירו תכלת מאפילוני ועל פי ספרים החילונים אנו טוהגין כמה דברים כגון ויאל משה בציצי תעניות ובמגילה (דף לא.) תניגן קללות וברכות ורבינו יונתן היה מחלק לרשאלונים שהיו להם (י) בחיבתם דהוו זהירי במצות ציצית כל ימיהן אי לא לרמינן ההיא שעתא הוי לוענ כלומר לא קיימו אבל האידנא דלא זהירי בציצית כולי האי אדרבה אי רמינן הוי לוענ לומר שקיים ולא קיים ואפילו לאותן שקיימו אין לבטיל שלא לגייס האחרים כדתמרינן במסכת נדה (דף פא.) ברלאשונה היו מבטלין *ע"ג נדות מצות והיו חיות מתכיישות התקינו שיהו מבטלין הכל* : **ולמפינהו** ולזטוינהו לעובדי כוכבים שלא בפני ישראל ואין לחוש שמא יאכלו העובדי כוכבים וישראל בקערה אחת כל אחד מפהו (כ) (כדתמרינן) *[כדכתבינן] פ' אין מעמידין (דף נה:) *) דלא אמירא פה של עובדי כוכבים מדמאי שמותר בהערובות כיון דלא שכיחא לא גזרינן למידי :

*) [עי' תוס' שם ד"ה מכלל]

דוה שפיך להו חמרא לעובדי כוכבים ואזיל מעבר להו מעברא ויהבו ליה גולפי באגרא, אתו אמרו ליה לאביי, א"ל כי קא טרח בהתירא קא טרח, והא רוצה בקיומו דלא נצטרו זיקי? למתני בהדייהו א"ג דמייתו פריסדקי בהדייהו והא קא מעבר להו מעברא דקא טרח באיסורא? דא"ל למברויא מעיקרא א"ג דנקיטי ביה קיטרי: מתני' יין נסך: שנפל ע"ג ענבים ידיחן והן מותרות, ואם היו מבוקעות אסורות נפל ע"ג תאנים או על גבי חמרים - אם יש בהן בנותן טעם אסורה, ומעשה בביתום בן זונן שהביא גרוגרות בספינה ונשתברה חבית של יין נסך *ונפל על גביהן ושאל לחכמים והתירום, זה הכלל: כל שבהנאתו בנותן טעם אסור, כל שאין בהנאתו בנותן טעם מותר כגון חומץ שנפל ע"ג גריסין: גמ' מעשה לסתור לחסורי מיחסרא והכי קתני *אם נותן טעם לפגם הוא מותר ומעשה נמי בביתום בן זונן שהיה מביא גרוגרות בספינה ונשתברה חבית של יין נסך ונפל על גביהן ובא מעשה לפני חכמים והתירום ההוא כרי דחיטי דנפל עליה חביתא דיין נסך שרייה רבא לזבוניה לעובדי כוכבים איתיביה רבה בר ליואי לרבא *בגד שאבד בו כלאים *ה"ז לא *מכרנה לעובד כוכבים ולא (ח) יעשנה מרדעת לחמור אבל עושה אותו תכריכין למת מצוה לעובד כוכבים - מ"מ - לא דלמא אתי לזבוניה לישראל, ה"ג אתי לזבוניה לישראל, הדר ישרא למיטחינהו ולמפינהו ולזבוניהו לעובדי כוכבים שלא בפני ישראל, תנן יין נסך שנפל ע"ג ענבים ידיחן והן מותרות ואם היו מבוקעות אסורות שאין מבוקעות לא? אמר רב פפא חיטי הואיל ואגב ציריהו כמבוקעות דמיין

חמרא

לעובד כוכבים • כדמפרש שמא יחזור ויתכרכם לישראל: **מכריכין למת** • דכתיב במתים חפשי *כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצות: **ולמפינהו** • דהו לא זבין להו ישראל מעובד כוכבים דפתן אסורה: **שלא בפני ישראל** • דאי חזי ישראל דישראל חבריה מזבן ליה לעובד כוכבים הדר זבין ליה אינהו מיד עובד כוכבים דסבר פת של היתר היא ישראל אפאה: **ציריהו** • סדק שבחיטין: **ציריהו** • לשון מיצרו זיקי (נעיל ל:): חמרא

הרי זה לא יאכלנו לעובד כוכבים • דוקא אבד גזרינן שמא יאכלנו לישראל וכן לא יעשנו מרדעת לחמור שמא יקרע בגדו ויתפרנו עליו אבל בכלאים ודאי ליכא למיחש מידי כדתנן (במס' כלאים פ"ט משנה ד') מרדעת החמור ותכריכי המת אין בהן משום כלאים ודוקא בהגעה כגון מרדעת החמור שהוא יושב עליה וטעמא לפי שהוא דרכגן כדתמרינן בפ"ק דבילה (דף יח:) לא יעלה עליך אבל אתה מותר להניעו אתתיך אבל בהעלאה אסור כדתנן ולא יעלנה על כתיפו אפילו להניח עליה הזבל והגעה צריך שלא יהא בשרו נוגע בהם ואע"פ שהגעה שמי גזרו חכמים אפילו עשר מלעות זו על גב זו וכלאים תחתיהם גזירה שמא תיכרך שמא על בשרו מ"מ הכא לא גזור: **אבל** עושין אותו תכריכין למת מצוה • וה"ה בלא אבד כדתנן במס' כלאים (פ"ט מ"ד) שהכלאי וא"ת הא איכא לועג לרש כדתמרינן גבי ציצית פ' התכלת (מנחות דף מא:) והיינו שעתא ודאי דמיון להו משום לועג לרש פי' באותה שעה שיקברוהו יטילו בו ציצית משום לועג לרש שנראה שאינו חייב במצות וי"ל דשאני ציצית שהיא שקולה כנגד כל המצות ואיכא לועג טפי ורבי יהודה היה אומר ההיא דמנחות (דף מא:) אינה דשמואל דאזיל לטעמיה דאית ליה אין מצות בטילות לעתיד לבא ומלא כשיעמדו הצדיקים בלבושיהם יהיו בלא ציצית ויש כאן עבירה והא דתלי טעמא בלועג לרש לפי שבא ליתן טעם שהעומדים יש להן ולא"כ הן לוענין שאינן חשובין כו'* (פ) והוא ח"ו לעשותו ושמואל מוקי הך דהכא כדברי ר' יוחנן *דלא שרי אלא לסופרו אבל לקוברו בכלאים אסור מטעם דפריסת ולפ"ז החילוק ניחא מנהגינו שאנו מסירין הציצית מטליתי המתים דקי"ל כרבי יוחנן דפליג אדבי ר' יוחי ושרי אף לקוברו ולטעמיה דאית ליה מצות בטלות ועוד שמן למנהגינו ממש: שמחות (פ' יב) שהוא אבל שאול התירו תכלת מאפילוני ועל פי ספרים החילונים אנו טוהגין כמה דברים כגון ויאל משה בציצי תעניות ובמגילה (דף לא.) תניגן קללות וברכות ורבינו יונתן היה מחלק לרשאלונים שהיו להם (י) בחיבתם דהוו זהירי במצות ציצית כל ימיהן אי לא לרמינן ההיא שעתא הוי לוענ כלומר לא קיימו אבל האידנא דלא זהירי בציצית כולי האי אדרבה אי רמינן הוי לוענ לומר שקיים ולא קיים ואפילו לאותן שקיימו אין לבטיל שלא לגייס האחרים כדתמרינן במסכת נדה (דף פא.) ברלאשונה היו מבטלין *ע"ג נדות מצות והיו חיות מתכיישות התקינו שיהו מבטלין הכל* : **ולמפינהו** ולזטוינהו לעובדי כוכבים שלא בפני ישראל ואין לחוש שמא יאכלו העובדי כוכבים וישראל בקערה אחת כל אחד מפהו (כ) (כדתמרינן) *[כדכתבינן] פ' אין מעמידין (דף נה:) *) דלא אמירא פה של עובדי כוכבים מדמאי שמותר בהערובות כיון דלא שכיחא לא גזרינן למידי :

*) [עי' תוס' שם ד"ה מכלל]

הגהות הב"ח

(א) גמ' ולא יעשנו מרדעת: (ב) רש"י ד"ה כל שבהנאתו וכו' אסור סס"ד ותא"ל מ"ה וכל שאין וכו' טעם אינו אלא בטעמו כגון כ"ל וכו"ל: (ג) ד"ה אבד וכו' אתרוג בו כלאים: (ד) תוס' ד"ה כי קא וכו' והא דלא מיתסר העליון בהגלה בנעוק ואפי' היה בשאר וכו' בחיסורי הגלה דס"ל כרשב"ג דאמר יין וכו' וקי"ל כוותיה ולדברי ר"ת לפסק: (ה) ד"ה פריסדקי פר"ח כדים ריקים של חרס ולשמא יבקעו: (ו) ד"ה ס"ג בסדר וכו' צריך לפרש דהא שמקשה וכו' יין בענבים קלי כ"ג ולפי זה נאמר דמאי נמי אין חילוק בין לחים ליבשים דלף בתאנים לחים נמ"ל הוא: (ז) בא"ר פריך בגמרא וכו' ומשני דיין ע"ג גרוגרות יבשים טוחן טעמא לפגם הוא וקשה: (ח) ד"ה בבגד וכו' ותיקן ס"ל יוצף בר יום טוב וכו' אם יבבה בטוחן: (ט) ד"ה אבל וכו' שאינן תשוכין כו' אלו וזהו אינו וכו' אלא לסופרו בכלאים אבל וכו' ולעטמיה אינו דאית ליה מצות בטלות ל"ל ועוד שמן: (י) בא"ר שהיו לסס ליצית בתייסה דסי: (כ) ד"ה ולמפינהו וכו' כדתמרינן פרק ר' ישמעאל דלא ממירא וכו' דכיון דלא:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) תוס' ד"ה בבגד שאבד בו כלאים וכו' לכך אוסר מירוכן ולא כפלי. ל"ב אבל הכוס בחוץ לא ס"ל בקד"ס וכנמצא וכו' כפלו דמן הדין נאמת בכל ודק מומרא דתקנתא דרבנן הוא:

הגהות מהר"ב רנשבורג

ג) תוס' ד"ה אבל וכו' ולא יעשנו מרדעת: (ב) רש"י ד"ה כל שבהנאתו וכו' אסור סס"ד ותא"ל מ"ה וכל שאין וכו' טעם אינו אלא בטעמו כגון כ"ל וכו"ל: (ג) ד"ה אבד וכו' אתרוג בו כלאים: (ד) תוס' ד"ה כי קא וכו' והא דלא מיתסר העליון בהגלה בנעוק ואפי' היה בשאר וכו' בחיסורי הגלה דס"ל כרשב"ג דאמר יין וכו' וקי"ל כוותיה ולדברי ר"ת לפסק: (ה) ד"ה פריסדקי פר"ח כדים ריקים של חרס ולשמא יבקעו: (ו) ד"ה ס"ג בסדר וכו' צריך לפרש דהא שמקשה וכו' יין בענבים קלי כ"ג ולפי זה נאמר דמאי נמי אין חילוק בין לחים ליבשים דלף בתאנים לחים נמ"ל הוא: (ז) בא"ר פריך בגמרא וכו' ומשני דיין ע"ג גרוגרות יבשים טוחן טעמא לפגם הוא וקשה: (ח) ד"ה בבגד וכו' ותיקן ס"ל יוצף בר יום טוב וכו' אם יבבה בטוחן: (ט) ד"ה אבל וכו' שאינן תשוכין כו' אלו וזהו אינו וכו' אלא לסופרו בכלאים אבל וכו' ולעטמיה אינו דאית ליה מצות בטלות ל"ל ועוד שמן: (י) בא"ר שהיו לסס ליצית בתייסה דסי: (כ) ד"ה ולמפינהו וכו' כדתמרינן פרק ר' ישמעאל דלא ממירא וכו' דכיון דלא:

גי' מהר"ם כלים פ"ג וכו'

גי' רש"ל

[מה מלא:]

[נעמלה שם לאיי' ושמרייא]

[נעמלה. יעב"ן]

[נעיל ל. וש"נ]

[שבת נ.]

[ועי"ע תוס' פסחים מ: ד"ה אבל וחוס' ברכות יח. ד"ה לאחר וחוס' ב"ב עד. ד"ה פסקין]